

www.mevzuattakip.com.tr

Eşine Karşı Kötü Muamelede Bulunmanın Devlet Memurluğunun Saygınlığını Zedelediği Gerekçesiyle Memura Disiplin Cezası Verilip Verilemeyeceği

Bu karar, “idare ve derece mahkemelerince eşine karşı kötü muamelede bulunduğu tespit edilen memura, hizmet dışında gerçekleştirilen bu eylemin devlet memurluğunun saygınlığını zedelediği gerekçesiyle disiplin cezası verilip verilemeyeceği” hakkındadır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

M.S.G. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/35386)

Karar Tarihi: 3/10/2024

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan: Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler: Yusuf Şevki HAKYEMEZ

İrfan FİDAN

Muhterem İNCE

Yılmaz AKÇİL

Raportör: Ferhat YILDIZ

Başvurucu: M.S.G.

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1) Başvuru, aylıktan kesme cezasının iptali talebiyle açılan davanın reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2) Polis memuru olarak görev yapmakta olan başvurucu hakkında, eşine karşı kötü muamelede bulunduğu ve verilen refakat iznini kendi özel işleri için kullanarak idareyi yanılttığı iddiaları ile disiplin soruşturması başlatılmıştır. 31/10/2013 tarihli disiplin soruşturma raporunda, eşe karşı kötü muamelede bulunduğu iddiasının sübuta erdiğinden bahisle 24/4/1979 tarihli ve 16618 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü'nün (Tüzük) 6. maddesinin (B) bendinin (5) numaralı alt bendi uyarınca 6 ay kısa süreli durdurma cezası teklifi getirilmiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü Merkez Disiplin Kurulunun (Disiplin Kurulu) 12/2/2014 tarihli kararı ile, Tüzük'ün 15. maddesi uyarınca bir alt derece ceza uygulanmak suretiyle başvurucunun 4 günlük aylıktan kesme disiplin cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

3) Başvurucu tarafından anılan işlemin iptali talebiyle 1/4/2014 tarihinde Ankara 7. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açılmıştır. Dava dilekçesinde başvurucu, soruşturmada delillerinin değerlendirilmediğini, ailevi bir mesele sonrasında oluşan sadece çizik ve kızarıklık sonucu alınan rapor dikkate alınarak ceza verildiğini, eşinin kendisinden şikâyetçi olmadığını, anılan raporun gerçeğe aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

4) Mahkeme 25/11/2014 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, mevcut disiplin soruşturma ile sağlık raporunun ve ifadelerin birlikte incelenmesinden, 24/2/2013 tarihinde başvurucunun eşi ile arasında tartışma yaşandığının, birbirlerini iteklediklerinin, el ve ayaklarıyla birbirlerine fiziki müdahalelerinin olduğunun anlaşıldığı ifade edilmiştir. Kararda ayrıca; olaydan sonra 25/2/2013 tarihinde düzenlenen sağlık raporuna göre; başvurucunun eşinin ayak ve kollarında ekimoz ve sıyrıkların bulunduğu, bu itibarla başvurucunun, eşine karşı kötü muamelede bulunduğu iddiasının sübuta erdiği vurgulanmıştır.

5) Başvurucu bu karara karşı, temyiz başvurusunda bulunmuştur. Temyiz dilekçesinde başvurucu, eşiyile arasındaki tartışmanın her ailede yaşanabilecek türden bir münakaşa olduğunu, yargılamanın uzun sürdüğünü, kınama cezası verilmesi gerekirken takdir edilen cezanın ölçülü olmadığını ileri sürmüştür.

6) Danıştay Beşinci Dairesi 16/6/2020 tarihinde, Mahkeme kararının usule ve hukuka uygun olduğu gerekçesiyle oyçokluğuyla onanmasına karar vermiştir. Karşı oy gerekçesinde; başvurucunun kamu görevlisi olmasından kaynaklanmayan ve disiplin hukukunu ilgilendiren yönü açıkça ortaya konmayan, hizmet dışında özel yaşamına ilişkin fiillerinin bir disiplin suçu olarak değerlendirilmesinin ve sonucunda başvurucuya disiplin cezası verilmesinin özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlali sonucunu doğuracağından Mahkeme kararının bozulması gerektiği ifade edilmiştir.

7) Nihai karar başvurucuya 26/10/2020 tarihinde tebliğ edilmiş ve başvurucu 18/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8) Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9) Kamu görevinden çıkarılması nedeniyle ödeme gücünden yoksun olduğunu belirten başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

10) Başvurucu; eşinin şikâyetinden vazgeçmesine rağmen özel hayatı gerekçe gösterilerek disiplin cezası verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkı ile özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Danıştay kararının gerekçesiz olduğunu belirten başvurucu, maaşının kesilmesi ve vekâlet ücreti ödemek zorunda kalması nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucunun adil yargılanma hakkı ve özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında; bireysel başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

11) Başvuru, özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmiştir.

12) Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13) Somut olayda başvurucu hakkında özel hayatı kapsamındaki eylemleri nedeniyle disiplin cezası tesis edilmiş olduğundan özel hayata saygı hakkına yönelik bir

müdahale söz konusudur.

14) Emniyet teşkilatı mensuplarına verilecek disiplin cezaları idari işlem tarihinde yürürlükte bulunan 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun (3201 sayılı Kanun) 82. maddesinde sayılmış olup, 3201 sayılı Kanun'un 83. maddesinde verilecek disiplin cezalarının içeriğine ilişkin tüzük çıkarılacağı ifade edilmiştir. Sonuç olarak 3201 sayılı Kanun'un 82. maddesi ve Tüzük'ün 6. maddesine dayanılarak ortaya çıkan müdahalenin kanunilik şartını sağladığı sonucuna varılmıştır. Öte yandan işlemin Anayasa'nın 129. maddesinin birinci fıkrası kapsamında kamu hizmetinin etkin bir şekilde yürütülmesi ve mesleki disiplinin sağlanması amacıyla tesis edildiği değerlendirilmiştir (Namet Sevinç, B. No: 2015/9155, 10/1/2019, §§ 41-43). Bu bağlamda anılan müdahalenin meşru amacının da bulunduğu değerlendirilmektedir. Söz konusu müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve ölçülü olup olmadığının ayrıca incelenmesi gerekmektedir.

15) Anayasa Mahkemesi kararlarına göre personel rejimi gibi sıkı kural ve şartlara tabi bir alanda, kamu görevini yürütmekle görevli kişilerin hak ve özgürlüklerine herhangi bir vatandaşa uygulanamayacak sınırlamalar getirilmesi demokratik bir toplumda gerekli olabilir. Bu kapsamda kamu makamlarının, faaliyetin niteliği ve sınırlamanın amacına göre değişen geniş bir takdir yetkisinin bulunması doğaldır. Ancak müdahalenin haklı olduğunun kabul edilebilmesi için kamu makamlarınca müdahalenin gerekliliği konusunda ilgili ve yeterli gerekçelerin ortaya konulması gerekir. Buna göre özel hayata saygı hakkına yapılan bir müdahale, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamakla birlikte orantılı değilse demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez (Ata Türkeri, B. No: 2013/6057, 16/12/2015, §§ 44-47; Namet Sevinç, §§ 47, 48; A.K., B. No: 2015/10298, 7/3/2019, §§ 50, 51).

16) Somut olayda polis memuru olarak görev yapan başvurucu hakkında, eşine karşı kötü muamelede bulunduğu iddiasıyla yürütülen disiplin soruşturması sonucunda, hizmet dışında resmî sıfatının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunduğu gerekçesiyle başvurucu hakkında 4 günlük aylıktan kesme cezası tesis edilmiştir. Başvurucunun iddialarının özü ise özel hayatına dair eylemler gerekçe gösterilerek disiplin cezası verildiğine ve bu eylemlerin mesleki hayatına bir etkisinin bulunmadığına dayanmaktadır.

17) Ülke çapında güvenliğin ve asayişin sağlanması ve korunmasında üstlendiği görev dikkate alındığında kamu hizmetinin etkin şekilde yürütülmesinin ve mesleki disiplinin sağlanması amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü personelinin diğer kişilerin tabi olmadığı bazı sınırlamalara tabi olmaları bir zorunluluktur. Dolayısıyla emniyet hizmetleri sınıfında istihdam edilen personelin nitelikleri ve yükümlülükleri konusunda idarenin daha geniş bir takdir yetkisine sahip olduğuna kuşku yoktur (Raziye Koçaş, B.

No: 2014/16794, 12/1/2017, § 46). Bu itibarla kanun koyucu tarafından emniyet mensuplarının hizmet dışında gerçekleştirecekleri eylemlerin de resmi sıfatlarının gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu bozabileceğinin kabul edilmesi beklenebilir durumdur. Bununla birlikte hizmet dışında gerçekleştirilen her davranışın değil, mesleğin saygınlığını etkileyebilecek nitelikteki eylemlerin sorumluluk doğuracağına kuşku yoktur. Bu nedenle derece mahkemeleri kararlarının hizmet dışında gerçekleştirilen davranışın, mesleğin saygınlığına etkisine yönelik ilgili ve yeterli gerekçe içermesi zorunludur.

18) Bu bilgiler ışığında somut olaya baktığımızda İdare ve derece mahkemelerince başvurucağın eşine karşı kötü muamelede bulunduğu iddiasının, sağlık kurulu raporları başta olmak üzere tüm deliller birlikte değerlendirilerek sübuta erdiği ve hizmet dışında gerçekleştirilen bu eylemin polislik mesleğinin saygınlığını sarsacak nitelikte olduğu kabul edilmiştir. Öte yandan Tüzük'ün 6. maddesinde söz konusu eylem için 6 ay kısa süreli durdurma cezası öngörülmüşken; Disiplin Kurulu tarafından Tüzük'ün 15. maddesi uyarınca bir alt derece ceza uygulanmak suretiyle başvurucağın 4 günlük aylıktan kesme disiplin cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Bu itibarla başvurucağın eylemi ile orantılı ve ölçülü bir cezanın da verildiği söylenebilir.

19) Ayrıca disiplin soruşturması ve yargılama sürecinde başvurucağın katılımının, savunması ile delillerini sunmasının sağlanması suretiyle özel hayata saygı hakkının gerektirdiği usule ilişkin güvencelerden yararlandırıldığı anlaşılmıştır. Bunun yanında başvurucağın disiplin soruşturmasına konu eyleminin mensubu olduğu mesleğin itibarını olumsuz yönde etkileyen bir unsur olarak belirlediği, disiplin cezasının da kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla alınması zorunlu bir tedbir olarak ortaya çıktığı değerlendirilmiştir. Sonuç olarak başvurucağın hakkında uygulanan yaptırımın demokratik toplumun gereklerine uygun ve ölçülü olmadığı söylenemez.

20) Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucağın kamuya açık belgelerde kimliğinin gizli tutulması talebinin **KABULÜNE,**

B. Adli yardım talebinin **KABULÜNE,**

C. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,**

D. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

E. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE, 3/10/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA